

ՕՐԱԳԻՐ

20 ՓՐՅ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

20 ՓՐՅ

Ի. ՏԱՐԻ 15 ՇԱՊԱՆ 1292 ԽԸՏՐԼԼԷՁ 134 ՁՈՐԵԲՇԱԲԹԻ 3 ՍԵՊՏՄ. 1875 Ն. Տ. 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1626

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՆՁԵՍԹԸՐԻ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ
ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՕՍԲ

(Շար. տես թիւ 1625)

Ասկից աւելի ծանր է կարծեմք և դատապարտելի եթէ չեմք սխալիր, այսքան հայ ընտանիք ըլլալով իրենց ազգականներով կամ զաւակներով ամսիսներով կամ տարիներով Լոնտոն կը մնան, փոխանակ եկեղեցիէ, քահանայէ և հոգևոր խորհուրդներէ զրկեալ ապրելու. փոխանակ Ծնունդը Ձատիկը և Կաղանդը Անգղիացոց հետ տոնախմբելու, քանի որ Լոնտոնի և Մանչէսթերի մէջ եղած հեռաւորութիւնը երկաթուղիով միայն հինգ ժամ է, գոնէ տարին անգամ մը Մանչէսթերի եկեղեցին այցելութեան երթան և հոգևորապէս մխիթարուին և իրենց զաւակաց բարի օրինակ եղած ըլլան. եթէ այս անկարելի կամ շատ դժուար չըլլար մի արդեօք եթէ երկտող նամակաւ Մանչէսթերի հոգևոր առաջնորդը ի Լոնտոն հրաւիրեն, որ իր հոգևոր պարտաւորութիւնը այն տեղ կատարէ, ասանկ զանցառութիւն ընելով անփոյթ մնալը ազգակործան գործ է և հետեւանքը փնասակար. ինչպէս ամեն բանի մէջ բացառութիւն կըլլայ, Լոնտոնի մէջ գտնուող Հնդկահայոց մէջ ալ Կալկաթայի երեւելի գերդաստանէ անուանի Արգար եղբարց կրտսեր Սեթ Արգարը այս մասին բացառութիւն կը համարուի, ինչու որ միշտ իր ազգակցացը հետ կը տեսնուի, հանապազ կը հիւրընկալէ զՀայերը որ երկիրէ որ ըլլան և Մանչէսթերի եկեղեցւոյ շինութեան համար ալ ստակով օգնած է, կարճ խօսքով հայութեան բոլոր հանգամանքները անթերի պահած է, թէպէտ և հիւրասիրութեան մասին ամեն Հնդկահայք այն ազգային ձիրքը կը պահեն և ճշմարտութեամբ համար Հնդկաստանի և Անգ-

ղիոյ մէջ մեր գանդատած կէտերէն ի դատ շատ ճիշդերու մէջ արդարեւ հայութեան պարծանք և պատիւ կը բերեն:

Իսկ ինչ միջոց բանեցնելու է գանդատանաց տեղի ունեցած անպատեհ դէպքերը չի նորոգելու համար, շատերուն դատողութեանը նայելով և բաւական ալ յարմար և պատշաճ կերէի. Մանչէսթերի հոգևոր հովիւը պէտք է որ ազգասէր, գործունեայ և լեզուազէտ անձ մը ըլլայ և ոչ անփոյթ հոգևորական մը և կարող ըլլայ Լոնտոն երթեկեկել և իրեն իբրեւ սուրբ պարտաւորութիւն զարտուղեալ հօտին ըստէպէտեպ այցելութեան երթալ հրահել յորդորել զանոնք տարակոյս չկայ որ Լոնտոնի երթեկեկութեան և այցելութեան համար ծախսերուն քիչ շատ ստակ պէտք է և Մանչէսթերի առաջնորդը իրեն յատկացեալ տարեկան ռոճիկով անհնարին է զանոնք կատարել որովհետեւ Մանչէսթերի հասարակութեան ալ բեռը աւելի կը ծանրանայ եթէ իրենց առաջնորդին տարեկանէն աւելի ստակ տալու ըլլայ նէ, մանաւանդ անանկ մէկ խնդրոյ մը համար է որ աւելի ընդհանուր ազգութեան կը վերաբերի քան թէ միայն Մանչէսթերի հայ հասարակութեան, վասն այսորիկ այս մասին պէտք է վեհափառ Սրբազան Կաթողիկոսն Ամենայն Հայոց տարեկան փոքրիկ գումար մը որոշէ, որ Մայր Աթոռէն տան Մանչէսթերի առաջնորդին որ կարողանայ ինչպէս վերը ըսինք հովուել և յորդորել Լոնտոնի մեր հայրենակիցները:

Ահա ասանկ նպատակով և ասոնց նման դիտողութեամբ էր որ առաջին անգամ Մանչէսթերի մատուռը կանգնեցուն. շատերը ուղեցին որ Մանչէսթերի մատուռը կամ եկեղեցին Ս. Էջմիածնայ Մայր Աթոռին ուղղակի և անմիջորդական իրաւասացութեան տակ ըլլայ և հոգելոյս Շահնազարեան Կարապետ վարդապետին առաջնորդութեան ատեն ալ համարեա թէ անանկ էր և Ս. Պատարագի ատեն միայն

վեհափառ Կաթողիկոսին անունը յիշատակութիւն կ'ըլլար վերոյիշեալ հոգելոյս հովուին վախճանէն յետոյ, ասոնց բանաւոր պատճառի մը փոփոխութիւն կրեց այս խնդիրը:

Լոնտոնի ինչ աստիճան ընդարձակ ըլլալը հանրածանօթ է, իր մէջը կը պարունակէ քանի մը թագաւորութեան կամ իշխանութեան ունեցած դատ դատ բաւկիչներէն աւելի բնակիչ, թէպէտ և այս յոդուածիս սկզբանքը սինք որ այս հիմակուան բարեկրին մէջ հայ բնակչաց թիւը փոփոխական է, բայց կան անանկ հայեր որ շատ տարիներէ ի վեր միշտ հոն կը բնակին և ցիրուցան եղած են աստ և անդ. ուրոմէ ոմանք տարեկանորով զգալի ոչ հայու երես կը տեսնեն և ոչ հայերէն բառ մը կը լսեն, օրինակ՝ աղաքաւ շատ տարի յառաջ Անգղիացի Լորտ մը Պարսկաստանցի հայ օրիորդի մը հետ ամուսնացեր է և հիմայ Լոնտոն կը բնակին, այս տիկինը շատ քիչ կամ ամենեւին յարաբերութիւն չունի իւր հայրենակցաց հետ, Անգղիացիք ժամանակ ժամանակ դացեր են Հընդկաստան Պաղտատ Պարսկաստան և ուրիշ երկիրներ և հայ օրիորդներու հետ ամուսնացեր և իրենց տիկիններուն հետ Լոնտոն վերադարձեր են, կը տեսնաք Լոնտոնի մէկ անկիւնը, վրաստանցի հայ մը Անգղիացի օրիորդի մը հետ ամուսնացեալ 23 տարիի մօտ է և միշտ հոն կը բնակի աղքատութեան մէջ և ասոնց նման բազմաթիւ օրինակներ որ անհրեշտաբէշտ պարտաւորութիւն մի է հոգևոր հովանիի մը յանձնել այս ցըրուեալ հօտը, հոգևոր քարոզիչ մը այս վիճակը և եղելութիւնը ճանչնալով և աւաւազոյնին տեղեկանալով գիտէ իր պարտաւորութիւնը որոնք են ասանկ պարագաներու մէջ և անանկ համոզուած եմք որ եթէ ասանկ առաջնորդութիւն մը որոշուի արդիւնաւոր հետեանք մը ունենալուն տարակոյս չը կայ:

... Խմբագիր. Ընթերցողաց
ձանձրութիւն չի տալու նկատմամբ
առայած աշխատք բաւական համարե-
լով այս մասին կը վերջացնեմք իստ-
քերնիս և եթէ հարկը պահանջէ ուրիշ
անգամ աւելի մանրամասնաբար գրե-
լու խոստմամբ:

Ա.Զ.Դ.

Նուպար-Շահնազարեան վարժարա-
նի խնամակալութիւնը պատիւ ունի
ժանուցանել ծնողաց թէ, դասախո-
սութիւնք պիտի բխին յառաջիկայ չո-
րեքշաբթի օր. Սեպտեմ. 3: Հետեւ
պէս աշակերտք պէտք է նոյն առաւ-
տուն ներկայանան ի վարժարանն:

29 օգոստ 1875 (Կնիս)
Խոսադի զ Խնամակալութեան

ՆՆՈՒՍԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՔ

Գ.Ա.Զ.Դ.Ա.

Բաբիգ 13 սեպտեմ.

Մօնթիլէյի մէջ անձրևախառն-սա-
տիկ փոթորիկ մը 50 տուն կործանեց
9 դիակ գտնուած է և անյայտ եղած
մարդկանց թիւը մինչև 60 կը հաշուի:

ԱՌՍՏՐԱՆ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիեննա 13 սեպտեմ.

Սասէսթի մէջ կայսրուհին ձիէն
հանուով խիստ քիչ ատեն իւր ճանաչո-
ղութիւնը կորսուած վիճակի մէջ մնաց:
Բարեբաղդաբար այս արկածն ծանր
հետևութիւններ չ'ունեցաւ, այս ան-
կումէն վերջն ունեցած գլխաց աւել բո-
լորովին դադարեցաւ և նորին վեհապա-
սութեան վիճակն այնքան լաւագոյն
է որ կրցաւ անկողնէն ելնել:

ՆԵՐՔԻՆ

Մեծ Եպարդոս Մահմուտ Նէտիմ
բաշայի այս երկրորդ անգամ այդ բար-
ձր պաշտօնին կոչուելը՝ եթէ դժբաղդ-
կողմ մը ունի՝ այն ալ երկրին ներկայ
շփոթ վիճակի մէջ գտնուելն է, մէկ
կողմէն ելմտական հաւասարակշռու-
թեան և միւս կողմէն ապստամբութեան
ժամ յառաջ զսպուելու ծանր խնդիր
ներն՝ կառավարական գործըքը չափ
հմտութիւն ունեցողներն կրնան վկայել
թէ մանաւանդ Տաճկաստանի համար՝
բարոյական տեսութեամբ մահու և կե-
նաց խնդիրներ են, սակայն Մահմուտ
բաշա՝ իւր ծանուցեալ հայրենասիրու-
թեան սգիովը զինեալ բնաւ չը վարա-
նեցաւ իրեն յանձնեալ այդ ծանր պաշ-
տօնն ընդունելու, և մասամբ իւրիք յա-
ջողեցաւ ալ մէկ կողմէն գէթ մտքերն

հանդարտութեան մէջ դնել՝ ապստամ-
բութեան զինու. զորութեամբ վերջնա-
կան ժամը փութացնելով, միւս կողմէն
պաշտօնէիցանխադեղ շեղանամանե-
րն մինչև մէկ ուստիճան իրենց նախնի
վիճակին բարձրացնելով՝ այդ անխա-
յութեան երեսէն վհատեալ պաշտօնեա-
ներն վհատութենէ ազատելով՝ ամենուն
հաւատացածին հակառակ՝ թէ ինքն էր
այդ զեղջման խորհրդատուն, հաւատք
մը գոյացուց այդ պաշտօնէութեան սրտին
մէջ թէ՛ Մահմուտ Նէտիմ բաշա ինչ որ
ըրած էր, ինչ որ կ'ընէ, և ինչ որ պիտի
ընէ, իւր հայրենասիրութենէն ներշնչ-
եալ կ'ընէ, և իրօք ալ երբ 10 000 զըշ-
աւանդ պաշտօնեայ մը, որու համեմատ
ժախքի դուռ բացած է, և որ չի կր-
նար դիւրութեամբ նուազեցնել, ինչ
ընէ երբ յանկարծ այդ առականը 6000
զըշ. ի կիջնէ:

Պաշտօնեայն երբ լաւ չապրիր և ա-
ռածը իր ծախուցը չբաւէր, բնականա-
բար արտադոյ կարգի միջոցներով իր
ծախքը կարենալ գոցելու ճարը պիտի
մտածէ:

Ուստի Մահմուտ բաշա այդ անխնայ
զեղջը վերցնելով գէթ ի մասին արդա-
րութեան երկրին նոր կեանք մը տուաւ,
թէ և ատով գանձը աւելի ծանրութեան
տակ պիտի մտնէ: սակայն կերելի անհը-
րածեշտապէս թէ Մահմուտ բաշա ոչ
թէ նոր տուրքերով ինչպէս կը հասկըց-
ուի իւր բոլոր հրամանագրերէն՝ այլ
երկրին նոր զարգացման միջոցներ տա-
լով մտադիր է գանձուն եկամտուն ա-
ւելցնել, այսինքն է տալ երկրին աշ-
խատութեան ազատութիւն, որով եր-
կիրը շահի և ընդ նմին արքունի գանձն
իւր եկամտուն աւելցնէ. ասանց ասոր
երկրին այնքան ծանրաբեռնեալ է տուր-
քերով որ կարելի է աւելի հասոյթ մը
գոյացնել իր այս վիճակին մէջ, և սա
կայն ինչ միջոցներով այդ նպատակին
պիտի կրնայ հասնիլ, խիստ դիւրին
է այդ կէտը կը բաւէ որ ընդունուի տա-
սկզբունքը թէ՛ գանձուն ճոխութիւնը
երկրին ճոխութեանը մանրանկարն է,
ինչ կըլլայ խեղճ գիւղացիին ունեցածը
չունեցածը առնելով պահ մը գանձորբ
թէ ճոխ տեսնելէն, քանի որ գաւ տա-
րի միւսէն ճոխութիւնը տեսնել անկա-
րելի պիտի ըլլայ նման այն երկրագոր-
ծին որ սերմը իր և պտուղ ուտելով կը
հատցնէ կարծելով թէ առանց սերմի
ալ կրնայ պտուղ յառաջ գալ, այսպէս
ալ ժողովրդեան քսակը կառավարու-
թեան գանձուն սերմնէ, որու պարպը
վիլը բնաւ ճոխութիւն չէ անոր տիրոջը:

Մահմուտ Նէտիմ բաշայի մէկ երկ-
րորդ սկզբունքն ալ զգալի կերպիւ տես-
նոնեցաւ իր այս անգամուն պաշտօնի
կոչուելէն ի վեր, այն է՝ պաշտօնն ար-
ժանաւորաց տալ առանց ազգի և կրօնի
խտրութեան, ասոր ապացոյցն է՝ ար-
տաքին գործոց խորհրդականութեան
պաշտօնին բարձրացնելն զվսեմ Թարու-

թիւն պէյ Տատեան, և տպագրական
գրասենեակին վերտեսուչ կարգելն
զՄեծ. Արզման Էֆէնտի, որոց երկու-
քն ալ հայազգի ըլլալով՝ իբրեւ Հայ շէ-
նորհակալ ըլլալու ենք այս մասին, որ ա-
ռանց ազգի և կրօնի խտրութեան պաշ-
տօնն արժանաւորին յանձնեց, մանա-
ւանդ առաջնոյն՝ որ իր բոլոր քաղա-
քական կեանքը Բարիզի Օսմ. դեսպա-
նատան մէջ մաշեցուցած, և այն Նաթ-
լէօն Գիլ պէս աշխարհն իր մատին ծայրը
փաթթող վեհապետի մը օրով:

Դալով Արզման Էֆէնտիի թէ և սա
առաջին անգամ է որ այս պաշտօնը
կ'ստանանէ, սակայն Ալի բաշայի օրով
Բ. Դուռը անընդհատ արտաքին գոր-
ծոց պաշտօնէութեան տակ պաշտօն վա-
րած ըլլալով՝ յոյս մեծ կուտայ թէ մի-
ևնոյն փորձառութեամբ և ուղղու-
թեամբ պիտի յաջողի վարել սոյն ներ-
կայ պաշտօնն ալ՝ գոհ ընելով բոլոր լը-
րագրապետաց հետ նաեւ կառավարու-
թիւնը ինչպէս ըրած էին Մահմուտ պէյ
և հրաժարեալ թէրթէվ Էֆէնտի, ի-
րենց տպագրական ազատութեան ու
պարտաւորութեան վրայ ունեցած ըն-
դարձակ հմտութեամբ, ուստի և կը
յուրացուի որ եթէ Բէրթէվ Էֆէնտիի
օրով չը կրցաւ լրագրոց վրայ դրուած
ծանրածանր գործմատրոց օրէնքը դադ-
րիլ, գոնէ Արզման Էֆէնտիի օրով կը
դադրի, որովհետեւ տէրութեան գան-
ձուն համար ոչինչ, իսկ լրագրապետաց
համար խիստ ծանր եկած այս տուրքը
որոյ նմանը և ոչ մէկ անհատ կայ վեա-
րող տաճկաստանի մէջ, եթէ իմաց տրը-
նէր որդի Մեծ Եպարդոսի պէս իմաս-
տուն մէկուն, թէ խիստ և խիստ ար-
դարութեան դէմ բաշխում մը կը կրէ,
տարակոյս չըլլայ որ խկոյն կը բարեհաճի
կայսերական հրովարտակ մը հանել տալ
անոր ջնջմանը համար, ինչպէս բարեհա-
ճեցաւ օսմանեան պաշտօնատարաց ան-
խնայ կերպով ամառականաց զեղջման օ-
րէնքը բարեփոխելու հրովարտակն ստա-
նալ:

Անիւէն Տիբլումթիք Արզման Էֆէն-
տիի վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները
կուտայ:

Արզման Էֆէնտի 1840 թ. Բ. Դրան
ծառայութեանց մէջ մտաւ, Չմիւսնիոյ
և Աօրեստանի մէջ զանազան պաշտօն-
ներ ունեցաւ ընդ հովանաւորութեամբ
Բարձր. Մահմուտ բաշայի: Աւելի վեր-
ջը ֆուտա բաշայի հետ իբր օգնական
(աթաշէ) Աօրեստան, Սրպիա և Յու-
նաստան պատեցաւ: Արտաքին գործոց
պաշտօնատան արձանագրութեանց զը-
րասենեակին վերատեսուչ: 1870 ին Ար-
դարութեան բարձրագոյն ատենին ան-
դամ: 9 սեպ. 1871 ին քեաթիպ Էֆէն-
տի արտաքին գործոց պաշտօնատան:

Արզման Էֆէնտի կը կրէ Մէհմետէի
նշանը, Լէօբօլտի աստիճանի պաշտօնէ-
ութիւնը և Ս. Մօրիսի և Ս. Լազարի

ապագայութիւնը :

Երեկ գիշեր մեր օգոստ. կայսեր
Ծննդեան օրն ըլլալուն՝ բոլոր նաւերը
լուսազարդուեցան, և այսօր ալ պաշ-
տօնական լիւրջալը պիտի կատարուի :

— Տաճկական թերթերու մէջ կը կար-
դամք թէ՛ Եսփէր բաշա մտադիր է
Բօսթօլօքալի տուփերուն նկատմամբ
նոր բարեկարգութեանց ձեռնարկել
և այդ ձեռնարկութիւնն հասարակաց
օգտին լիապէս ծառայելու վիճակի մը
վերածել :

— Հերսէքի ապստամբութեան վը-
րայ եկած վերջին լուրերը, չարաւակ
օսմ. զօրաց յաղթութիւնն ու ապրս-
տամբաց նուաճումը կաւետեն :

Հեռագիրն երէկ ծանոյց թէ՛ Պօս-
նացիք աղերսագիր մը տալով Սերվիոյ
Սըրբէլիանին ուղղակի օգնութիւն մը
խնդրած էին, սակայն ժողովը առանց
վիճաբանութեան իր օրակարգն անցած
ըլլալով՝ կը յայտնուի թէ՛ Սերվիոյ
Ազգ. ժողովը ատոր կարծութիւն չափ
կարեւորութիւն մը չէ տուեր, և արդէն
ալ չէր կրնար տալ, քանի որ օսմ. զօ-
րեղ բանակ մը կեցած է գրեթէ իր
սահմանագլուխը և հրամանի մը կըս-
պասէ Սերվիոյ սահմանը կոխելու եթէ
Սերվիացիք իրենց անխոհեմ վարմամբը
տեղի տան ատոր, մինչդեռ օսմ. կա-
ռավարութիւնը վերջին նախատեսու-
թեամբ և խոհեմութեամբ վարուած
ըլլալը ապացուցանելու համար, հրա-
ման ըրած է հոն կեցող բանակին որ ապս-
տամբներէն փախչողները մինչև Սերվիոյ
սահմանն անցնելով չհալած են հետևաբար
երբօրակառավարութիւնը այդ աստիճան
խոհեմութեամբ կը վարուի, փոխա-
գարծ և առաւել պարտաւորութիւն
մը դրուած կըլլայ այդ հարկատու իշ-
խանութեանց ալ խոհեմութեամբ վար-
ուելու, որոյ տրդիւնքն է Սերվիոյ
Ազգ. ժողովին այդ աղերսագրին կա-
րեւորութիւն չը տալը, որով ապստամբք
գոնէ պիտի կորեւան համոզուի թէ՛ այդ
հարկատու իշխանութեանց կողմէն ե.
ղած գաղտնի խոստումներն, պաշտօ-
նապէս գործադրուելու վիճակէն խիստ
հեռու կը գտնուին :

Զինոյնորդութիւն օր. Ա. Գ. Ն. Ա. Յ. Ո. Ի. Ի. Ի.

Կարծես թէ տակաւ առ տակաւ օ.
դապարիկներով ճամբորդութիւնն օր-
ուան խնդիր ըլլալու կերպարանք կ'առ-
նէ, ինչպէս երկաթուղին ասկէ երեսուն
տարի յառաջ :

Ահա՛ Բրուսիա Զինուորական օդա-
դընացութեան դպրոց մը կը բանայ :
Անտարակոյս Պէրլինի մէջ այս ձեռնար-
կութիւնն ընելու գրդողը 1870—71 ի
պատերազմի միջոցին օդապարիկներուն
մատուցած ծառայութեան յիշատակն
է. և ասոր համար է որ անմիջապէս օ.

դապարիկներուն փափաքուած ուղղու-
թիւնը տալու եղանակի գիւտով սկսած
են պարապիլ :

Սակայն որչափ ալ օդերուն մէջ ճա-
նապարհորդելու փափաքող աշակերտ
գտնուի, ինչպէս կրնայ ա. ս. դործն ա.
ռանց դասատուի յառաջ երթալ, ո-
րոնցմէ Գերմանացիք զուրկ են բոլորո-
վին :

Այս վարանման միջոցին Պ. Կօտառ
և Պ. Պէօտէ Պէրլին կը գտնուին, որոց
միայն անունը օդադընացութեան ար-
ուեստին մէջ այնչափ համբաւ գտած
է, որչափ Մօլթէքինը զինուորականու-
թեան մէջ :

Կարողոս իշխանն իմանալով Պ. Կօ-
տարի Պէրլին գտնուիլն աղաչեց որ դա-
լինքը տեսնէ : Իրեն տեղ Պ. Պէօտէ
կերթայ, իշխանն ամենայն ազնուու-
թեամբ զինքն ընդունելէն յետոյ կ'ա-
ռաջարկէ իրեն իւր բանակիք դպրոցին
տեսչութիւնը :

Պէրլինէն կը գրուի թէ՛ Պ. Պէօտէ
չնորհալ կըլլայ և կը պատասխանէ
թէ՛ Գաղղիան ցաւալի վիճակի մը են-
թարկող պատերազմը շատ հեռու չըլ-
լալով՝ ներքի չէ Գաղղիացու մը Բրու-
սիոյ ծառայել :

Կերեայ թէ Կարողոս իշխանն անխելք
գլուխ մը չէ, վասն զի Պ. Պէօտէի ազ-
գասիրութիւնը չնորհաւորելի ի զատ ու-
րիշ բան մը չէ ըրած :

Արդ՝ օդադընացութեան դպրոցն ա-
ռանց վերադասելի մնացած է, և հաւա-
նական է որ Գերմանիան Սնդղիոյ դիմէ
այս մասին :

Օր մը բոլոր տէրութիւնք ալ Գերմա-
նիոյ օրինակին պիտի հետեին :

Օդապարիկը. բնագիտական գիւտեր
ընելու համար ծառայութիւններ ըրած
է, Գիտութիւնն իր դիւցազններն ու
մարտիրոսներն ունի : Սակայն առանց
այնքան հեռուներն երթալու, կարելի
չէ՞ որ օդապարիկներուն ընթացքը կա-
ռավարել գիտցող խումբեր կազմուի և
անով հեռագրաց նման բանակաց և հը-
րապարակաց ծառայութիւններ մա-
տուցուի :

Նոյն պատերազմի միջոցին ճանա-
պարհորդ աղաւնիք ալ շատ նշանաւոր
ծառայութիւններ մատուցին. ուստի
այս գիւտին մշակութիւնն ալ բարձի
թողի եղած չէ : Աղաւնեպահներ այնպի-
սի աշակերտներ հասցուցեր են որ պէտք
եղած միջոցին պիտի թռչին բանակա-
պետաց հրամաններ հաղորդելու հա-
մար :

Ո՞վ գիտէ թէ՛ քանի որ այսպէս օ-
դադընացութեան դպրոցներ կը հաս-
տատուի, երկար ատենէ ի վեր բնութե-
ուած օդապարիկներու ուղղութեան
խնդիրը չէ պիտի լուծուի :

Բուիէէն քաղուած

Ա. Զ. Դ.

Վիդիթայով վաճառականաց տես-
րակներ գրեթէ, հայերէն և փաղկե-
րէն նամակագրութիւն ընելու. նոյնպէս
առևտրական տեսրակներ կարգադրե-
լու ինչպէս և փաղկեւերէն և տոմա-
րակայութեան դասախօսութեան հա-
մար, Գալճըլար խանին դրանք մէջ թիւ
1 սենեակ մը բացուած է, փորձառու
անձի մը կողմանէ, որու դիմողներն ա-
մեն կերպով գոհ պիտի ըլլան :

Պրուսայու Ազգ. վարժարանին հա-
մար վարժուհի մը կուզուի չափաւոր
ամսականաւ, որ պէտք է գիտնայ Հայ-
կաբանութիւն, ձեռարուեստ և ինչ. Ու-
զողը պիտի է դիմէ մեր գրասենեակը :

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՆԱՄԱԿԱՅ

Ճարտասանական կանոններով շին-
ուած, և կանոններուն անունները ա-
մեն մէկ յօդուածին վերնագիր ունե-
նալով, 220 յօդուածով և վկայութիւն-
ներով ճառօրէն հաստատուած ընդու-
նելի պերճ նամականի մըն է, մանա-
ւանդ ազիլ նիւթերուն և ընտիր ա-
ծականներուն աղագաւ մեծ դիւրու-
թիւն մը կ'երևի տալ շարադրութեան
քերականութիւն ուսանողաց :

Մերձանը Պ. Պաղտասար և Մար-
գարեան Պ. Յարութիւն գրավաճառ-
ներուն քով կ'ծախուի գին 12 դր :

Դուկայ Սանտալ Պէդէսթէիին
դուրսը 30 թիւ մետաքսավաճառի կըր-
պակը ծախու ըլլալով, ուզողը պէտք
է գիմէ 22 ընտան քարու թիւ 29 ֆեմի
Մանուկ աղային խանութը :

ՆՈՒԱԳ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

ԹԵՐԹ ԿԻՍՄՍՅԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿԱՅ

Զինոյն և ուրիշ նուագարանաց համար
պատրաստեալ

ՏԵՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶԲ

ՆԵԿՈՂՈՍ ԵՒ ՅԱԿՈԲ Ս. ԹԱԶԶԱՆ

Սոյն թերթին Յուլիս 1 թուակա-
նաւ Եօթերորդ թիւն ալ հրատարակուե-
ցաւ, որն որ ձեռքէ ծախուելու համար
կը գտնուի Գալաֆեան գրատունը և
Սուլթան Պայազիտ Մ. Սարաֆիմին խա-
նութը :

Մերձան գրավաճառ Սրապեազ
Պաղտասար աղային խանութը, և Նուրը
Օսմանիէ ճառտէսի Նուագ Օսմանեա-
նին գրասենեակը :

★ ԵԼԱՆ ★

چارشوی کبیله صندال بزستانی طیاروسنده
۳۰ نمره ایله مرقم بر باب جانفسجی دکانی
صاتلق اولوب اشتراکینه طلبی بولنان زوانک
زیندان قیوسنده نمره ۴۹ فسجی مانوق اغانک
دکانه مراجعات ایلری

ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Գ Ո Ր Ծ Ն Ա Կ Ա Ն

Աշխատասիրեաց

ԱՐՄԵՆԱԿ Գ. ԿՈՍՏԱՆԴՆԱՆ

Բ. ՏԻՊ

ՁՄԻՌՆԵՒԱ

Տպագրութիւն Տէտէեան

Կը գտնուի Կ. Պօլիս Չագամագճը-
ար փողոց Գաֆաֆեան եղբարց գրա-
տունը և Զմիւռնիա Տէտէեանց վաճա-
ռատունը 'ի գին 28 դր:

Ամէն մէկ օրինակը հեղինակին ըս-
տօրագրութիւնը պէտք է կրէ, անց-
որոյ անվաւեր կը համարուի:

Ս Կ Զ Բ Ո Ւ Ն Ք

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Յովհաննու Պատուելոյ Մովեան

— 0 —

Արմաշու վանուց տպարանէն Բ.
Տպագրութեամբ 'ի լոյս ընծայեալ սոյն
գործը, որ մարդկային կենցաղավարու-
թեան բոլոր վիճակին նկատմամբ ալ
բարոյական, վսեմ և գեղեցիկ սկզբ-
քունքներ կը պարունակէ, առհասարակ
ամեն բանասիրաց ալ ընթերցանու-
թեանն արժանի աշխատութիւն մ'ըլ-
լային զատ, մեր ազգային վարժարա-
նաց մէջ ալ ընթերցանութեան լաւ և
օգտակար դասագիրք մ'ըլլալու ամեն
հանգամանքներն ու արժանիքն ունի,
որոց շատին մէջ արդէն յիշեալ գործն
աշակերտաց իբր դասագիրք գործած-
եալ կը տեսնուի: Կը գտնուի Պօլիս
Գաֆաֆեան գրատունը, գին 1/4 Մճա:

ՏՕԲԹԻՕՐ Մ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Իւր բնակութիւնը հաստատած է
'ի Ղալաթիա, Հայոց եկեղեցւոյ փողոց
թիւ 12 տունը, ուր պատրաստ է ամեն
օր մինչև կէս օր հիւանդ ընդունիլ, և
երեքշաբթի օրերն ալ ձրի դարմանել:

ՇԱՏ ԱԺԱՆ ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

Ս. Մ. Մինասեան և ընկերք կը
ծանուցանեն արգոյ հասարակութեան,
որ ձեռքերնին գտնուած չորս հարիւ-
րէն աւելի զանազան կարի գործիքներ
աս ամառուան եղանակին բոլորն ալ
ծախելու համար սովորական գիներէն
շատ աժան պիտի տան. գործիքներուն
տեսակներն են

• Լիթըլ վանձէր. — Երկու թելով ան-
քակ կար կարող ձեռքով կը գործէ,
ընտանեաց խիստ յարմար ու գինը ե-
րեք լիրայ է:

• Սինկէր. — «Ֆախիլի» — կոչուած
ոտքով կը գործէ — երկու թելով անքակ
կար կարող — ընտանեաց և դուրսի կար
կարողներու խիստ յարմար, գինը խիստ
աժան է:

• Սինկէր. — Միջին — աւելի զօրաւոր-
դուրսի կար կարողներու համար մէկ
հատիկ գործիք է, գինը սովորականէն
վար:

• Սինկէր. — Թիւ 2 — մեծ և զօրաւոր
գործիք մ'է երկաթէ պատուանդան
ունի, երկու թելով անքակ կար կը կա-
րէ. քաղմիր, չուխա և այլ ամեն տե-
սակ թանձր կտաններ կարելու համար
մէկ հատիկ է: ամեն հաստութեամբ
կաշի շատ դիւրութեամբ կը կարէ, որով
կօշկակարներու համար ուրիշ գործիք
ներէ աւելի պիտանի է, գինը խիստ
աժան է:

• Հաու. — Թիւ 1 — ոտքով գործելու
և երկու թելով անքակ պատուական
ամեն տեսակ կար կը կարէ հետը զա-
նազան մանր գործիքներ ունենալով ըն-
տանեաց համար խիստ պիտանի ու գինը
նը չափազանց աժան է:

• Հաու. — Թիւ 3 — մեծ և զօրաւոր
գործիք գերձակներու և կօշկակարնե-
րու անհրաժեշտ և գինը ուրիշ տեղ
ծախուածէն աւելի աժան է:

• Էլիաս Հաու. — Թիւ 3 — մեծ և զօ-
րաւոր գործիք-գերձակներու և կօշ-
կակարներու շատ յարմար — շատ աժան

կը ծախուի Ղալաթիա Մինասեանի մա-
ղաղան:

Ամէն ջանք և միջոց 'ի գործ պիտի
դրուի յաճախորդները գոհ ընելու — ձը-
րի դաս կը տրուի — գիներէն մեծ զեղջ
պիտի ըլլայ — ասեղ և ուրիշ պէտք ե-
ղած բաները խիստ աժան և բոլոր վե-
րոյիշեալները կը ծախուին Ղալաթիա
Եէնի ճամիին դուռը Մինասեանի Ամե-
րիկեան վաճառատանը մէջ:

Ամառուան համար բարակ ֆանէլա
ազնիւ չապիկներ շատ աժան գներով
կը ծախուին Ամերիկեան վաճառատու-
նը:

Սեպտ. 20

ՏՕԲԹԻՕՐ Կ. ՃԵՐԱՀԵԱՆ

Իւր բժշկական արուեստին ուսումը
Բարիզի մէջ առած և բժշկութեան
վկայականն ստացած ըլլալով, այժմ
մայրաքաղաքս հասած և իւր բնակու-
թիւնը հաստատած է 'ի Պէշիքթաշ,
ուր Թրամվէյի կայարանին դէմը յատ-
կապէս վարձած սենեակներուն մէջ
պատրաստ է ամեն առաւօտ ժամը 11-էն
մինչև 3, ամեն տեսակ հիւանդու-
թեանց համար, ձրի հիւանդ ընդու-
նիլ, յէն վերջը իրեն ներկայացող հի-
ւանդներն այցելեցնով նայելու պէյ-
մանաւ: Ներքին հիւանդութիւններէն
զատ, Դերենկիի և այլ այս տեսակ
ախտերու դարձանին համար ալ մաս-
նաւորապէս աշխատած ըլլալով, այդ
հիւանդութենէն բռնուող ախտաւոր-
ներն ալ կրնան ամենայն վստահու-
թեամբ առ ինքն ներկայանալ:

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

ԵՌԻՍՏՈՒՑԱՆ ԽԱՆ ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻՒ 7

Տէր ալիյէտէ Մահմուտ բաշա ճատտէսինտէ եւլտըզ Խանը իթթի-
ս սլինտէ Մէքթէպի Թէպիյէի միւլքիյէի շահանէ սապը Էճղաճը պաշը-
սը Բալլաքի Ալեքեան էֆէնտի Էճղախանէսինտէ լիսանը թիւրքի իւզըէ
եաղըմըջ օլան ըէշէթալէր կիճէ վէ կիւնտիւզ պիլ իֆթիսար գապուլ
օլունտուղու կիպի սայըր լիսանլէր իլէ տախի ըէշէթալէր եափըմաքտա
տըր:

Էճղահանէի մէքթիւրէտէ սալի կիւնլէրի սահաթ սէքիզտէն օնա գա-
տար վէ ճիւմա կիւնլէրի ալթըտան սէքիզէ գատար Այվազեան էֆէնտի
չարշէնպիհ իլէ ճումա իրթէսի կիւնլէրի սահաթ ալթըտան սէքիզէ գա-
տար Տատուրեան էֆէնտի, բէնշէնպիհ վէ ճումա իրթէսի կիւնլէրի սա-
հաթ սէքիզ պուշուքտան օն պուշուղա գատար Էքմէքճեան էֆէնտի,
սալը վէ բէնշէնպիհ վէ բաղար կիւնլէրի սահաթ ալթըտան սէքիզէ գա-
տար Հիւանի պէյ բաղար իրթէսի վէ ճումա կիւնլէրի սահաթ տէօրթ-
տէն ալթըյա գատար Արիսդիտի ճէնօլիօշ էֆէնտիլէրտէն պալատէ զիքը
օլունան ալթըպպալի հաղիքալարէ միւլրաճաթ օլունաճաք հէր նէվի
հաստակեան խայրաթ պագըլաճաղը ճիւմլէյէ իլան օլունուր: 30 Սեպտ.